

100 års levetid på VA-ledninger?

Anleggsgdagene 2012

Jan Stenersen

Driftsleder Avløp - Tromsø kommune

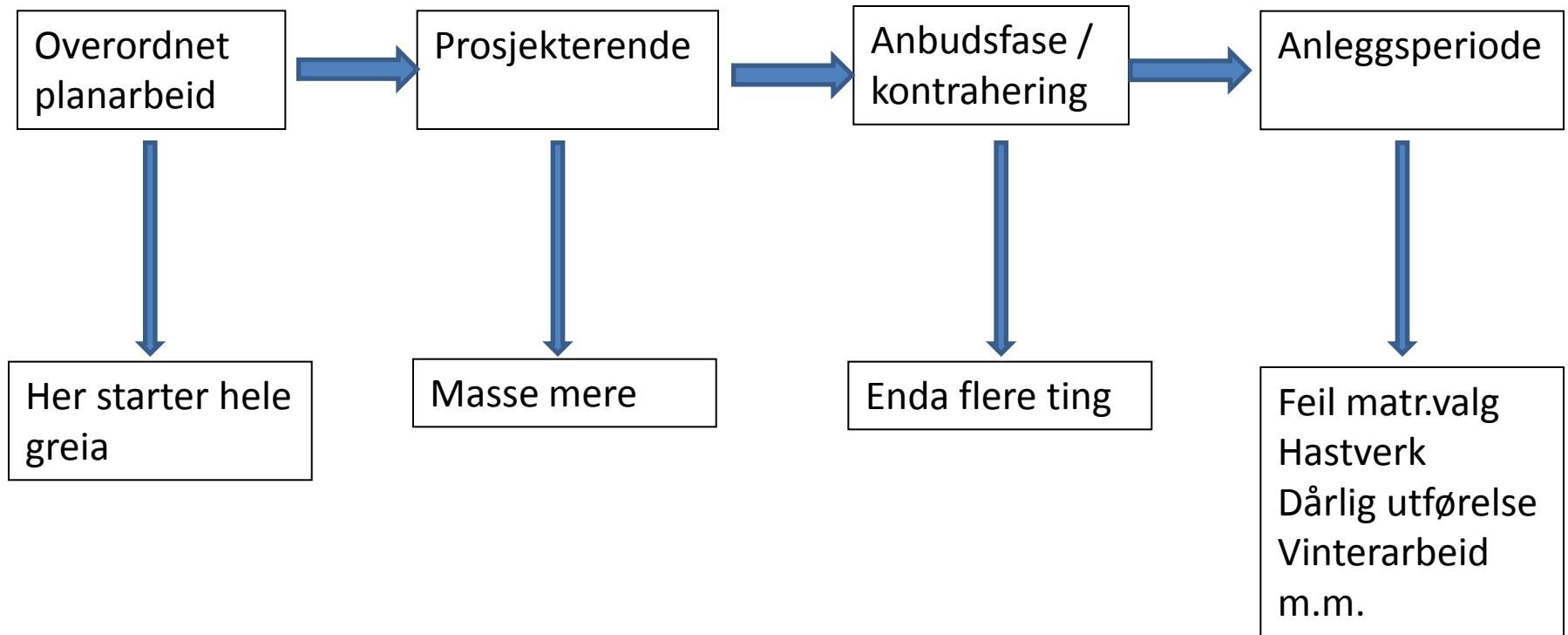

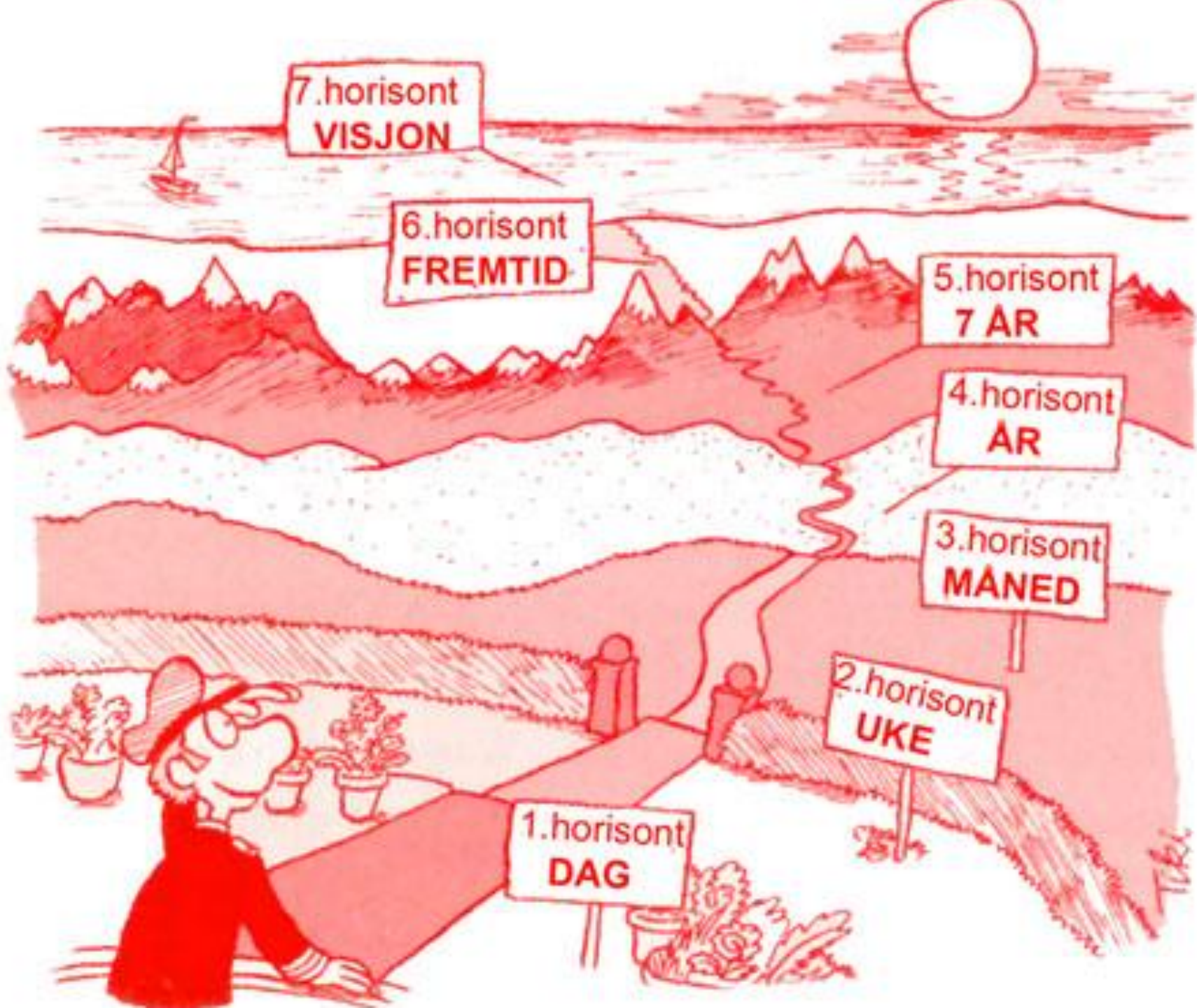
Tromsø kommune

Hva påvirker levetid?

7. horisont
VISJON

6. horisont
FREMTID

5. horisont
7 ÅR

4. horisont
ÅR

3. horisont
MÅNED

2. horisont
UKE

1. horisont
DAG

Tiki

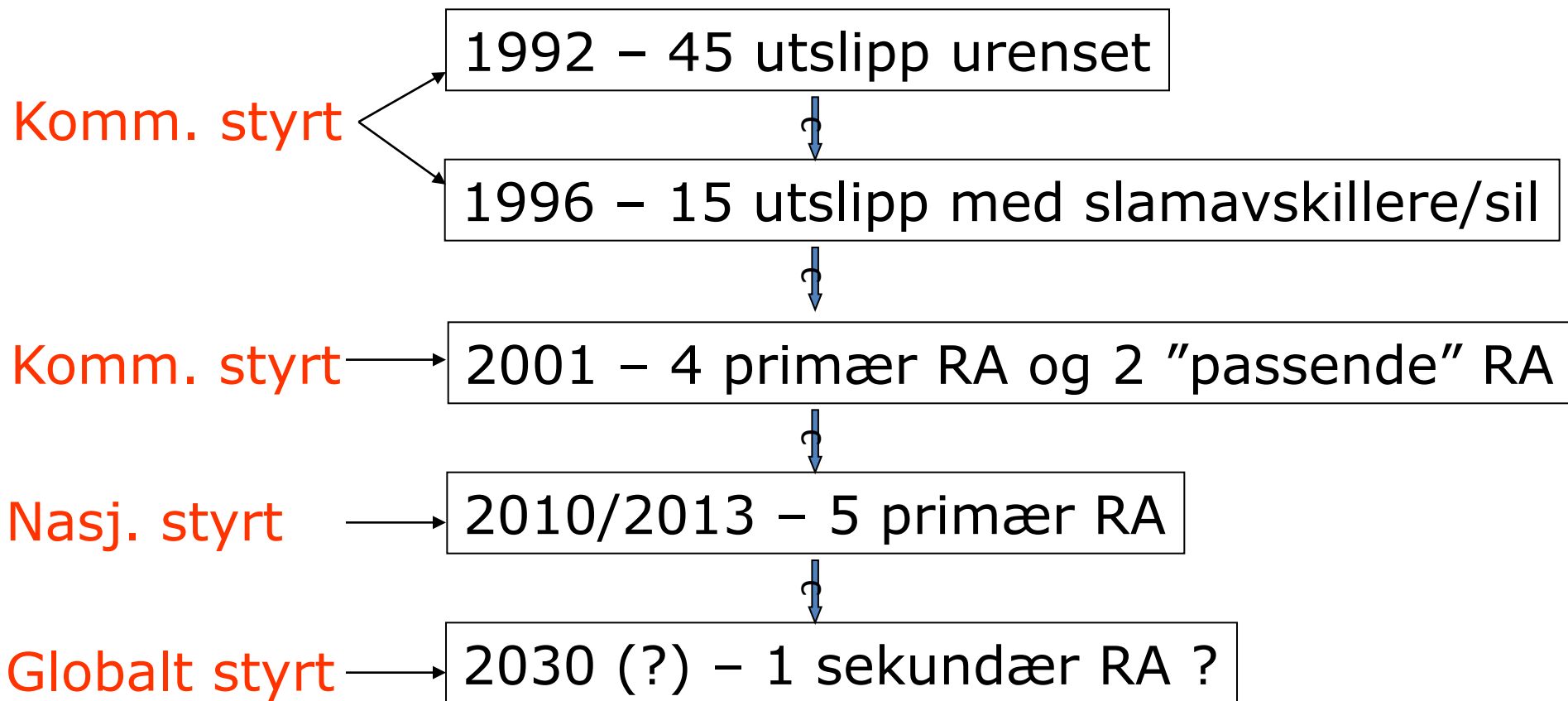
Tid for selvransakelse !

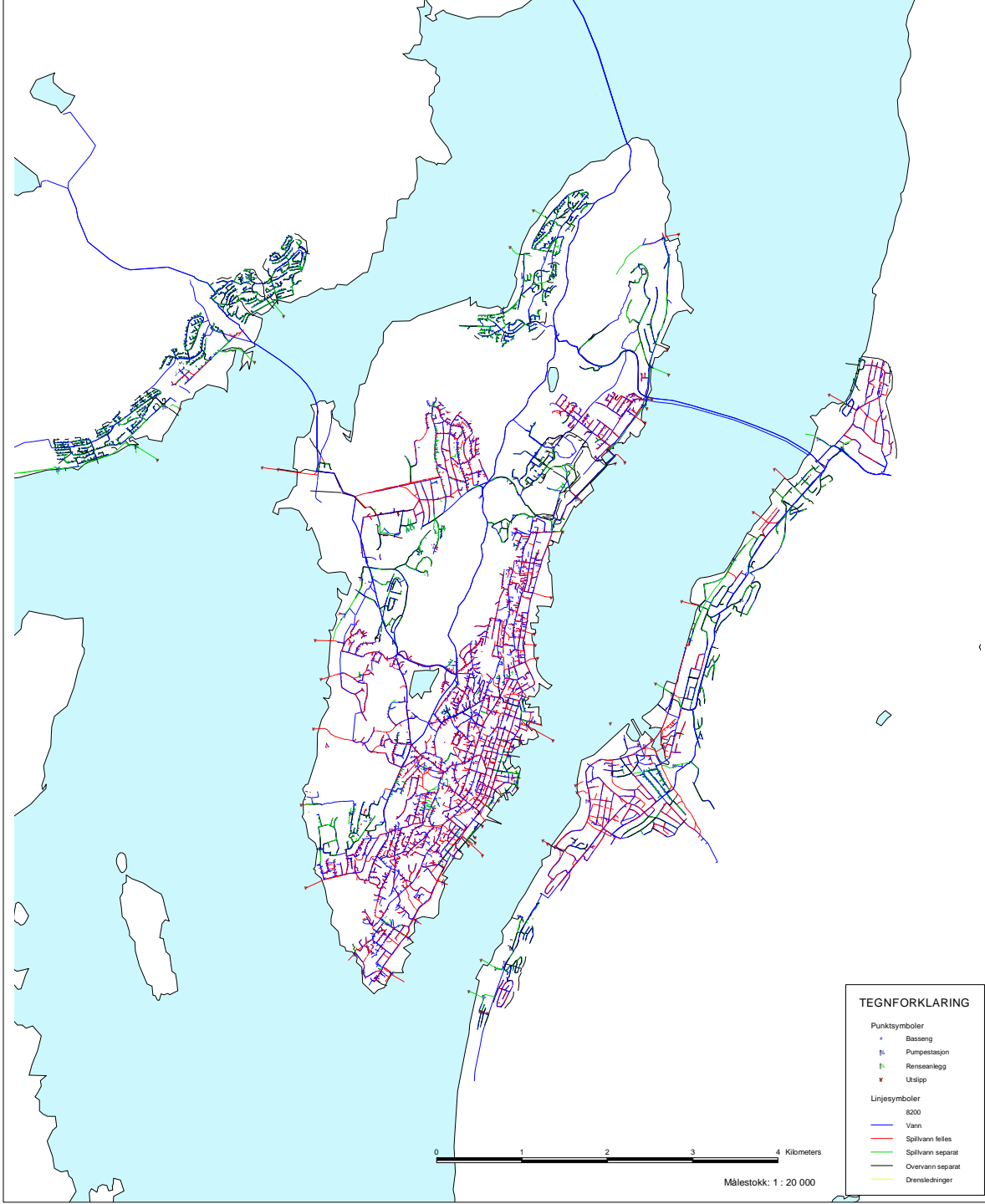
Gå litt i seg selv !

Planlegg for fremtiden!

Eksempel hovedplan avløp Tromsø

TEGNFORKLARING

Punktsymboler

- Basseng
- ⊕ Pumpestasjon
- ⊖ Renseanlegg
- ▼ Utslipp

Linjesymboler

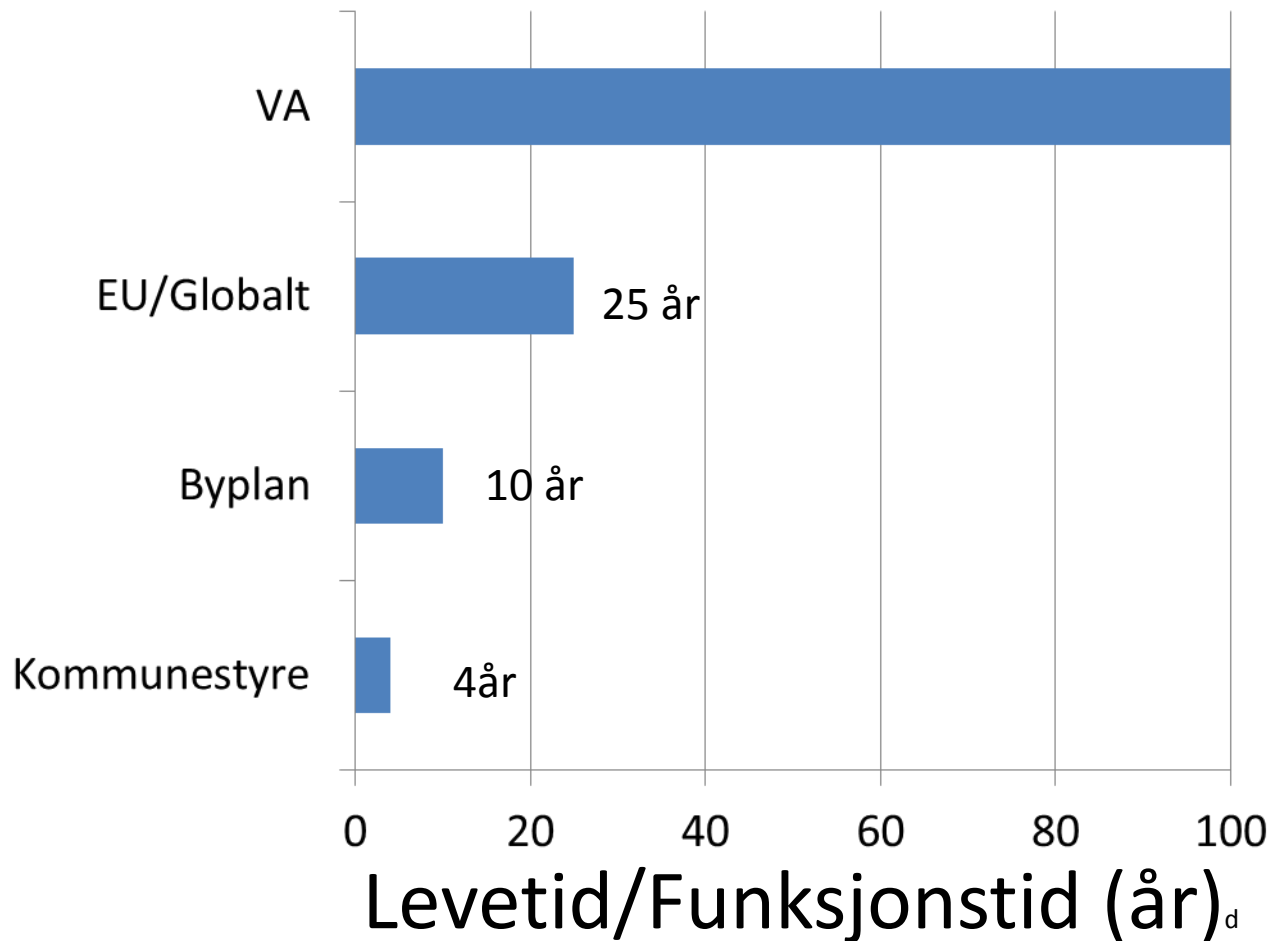
- 6200
- Vann
- Spillvann felles
- Spillvann separat
- Overvann separat
- Drensledninger

0 1 2 3 4 Kilometers

Målestokk: 1 : 20 000

Overordnede rammeplaner

Global påvirkning

- Urbanisering
- Rensekrav
- Energibruk («carbon footprint»)
- Drivhusgasser / CO₂-utslipp
- Risiko / Sikkerhet

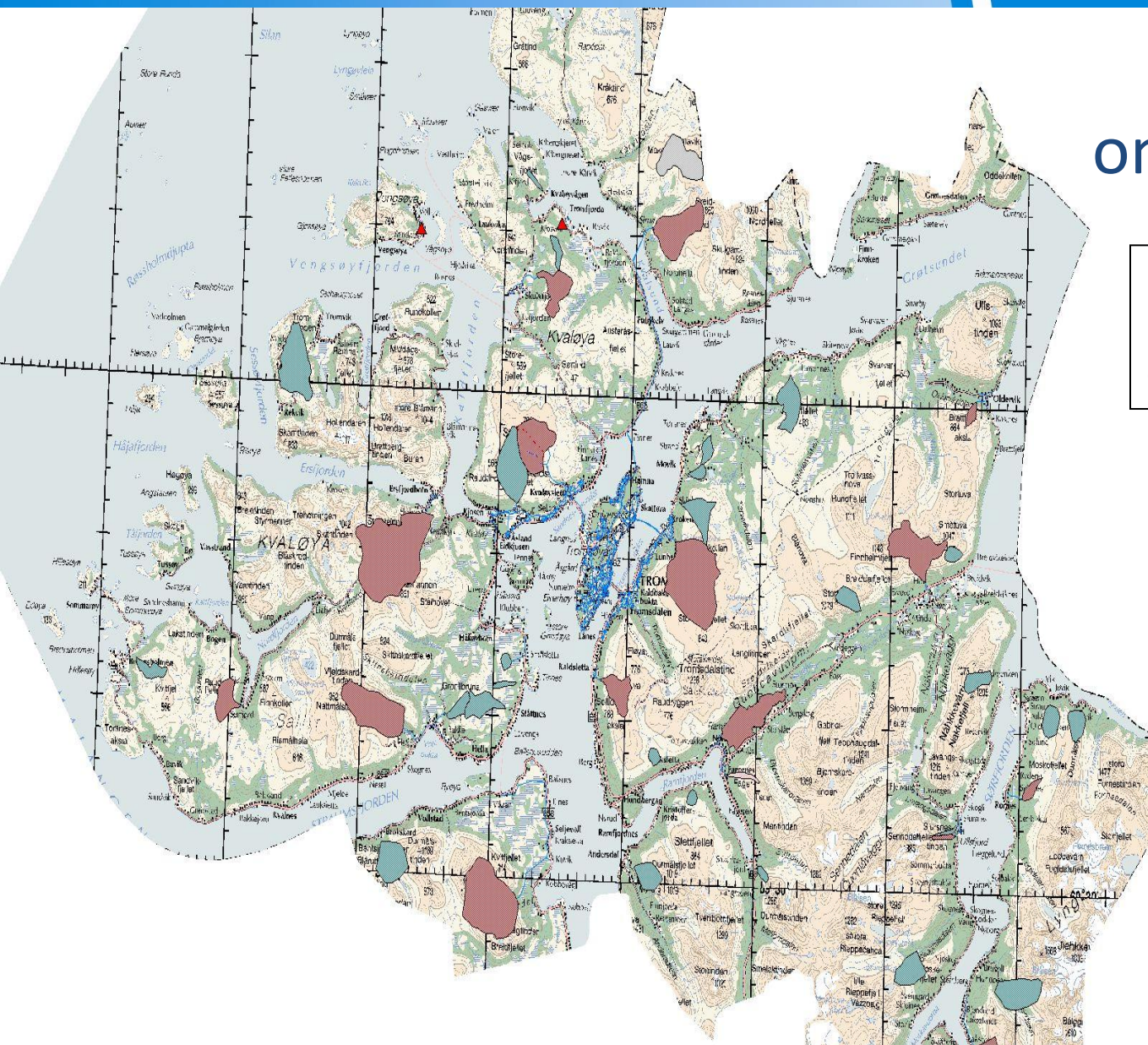
Tromsø kommune

Klausulerte områder Tromsø

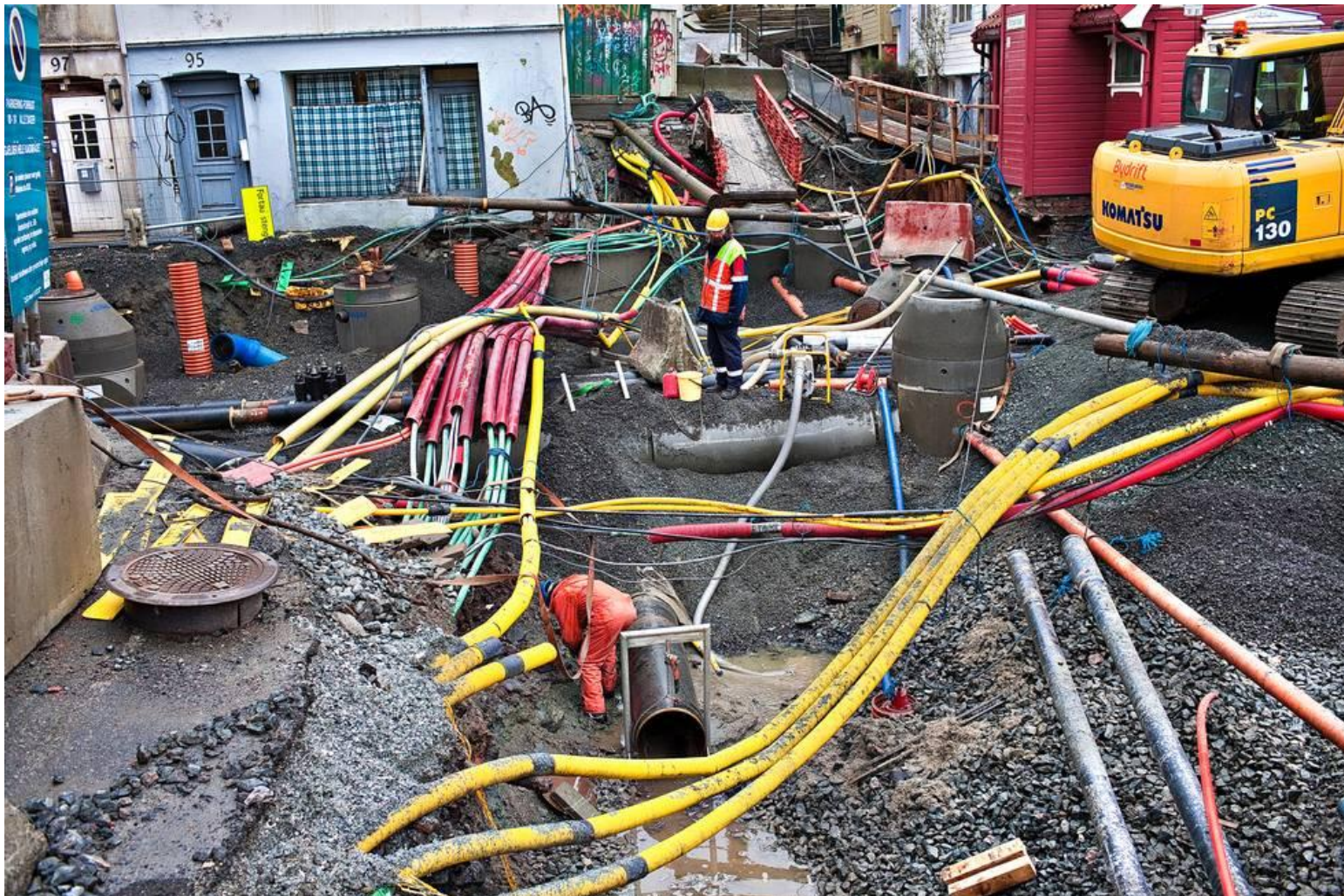
15 % av totalareal

Godtatt i fremtiden?

Graveklubber

Prosjekterende

Premiss :«mest økonomisk fordelaktig»
(er ofte den dyreste rådgiveren)

Bestillerkompetanse hos anleggseier ???
(bestiller den billigste)

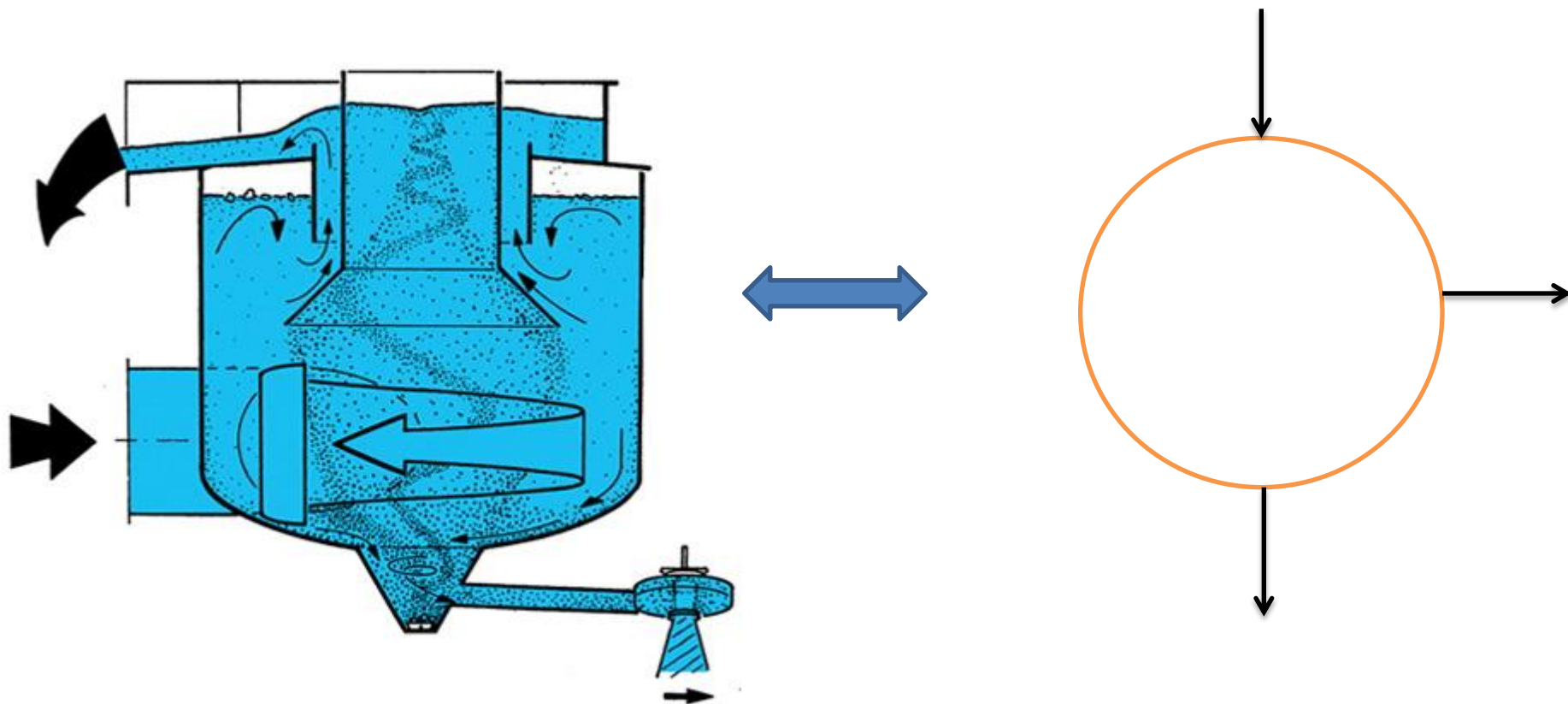

Hva undervurderes?

- PRO unnlater feltarbeid
- Kutter i møter med anleggseier
- Funksjonsbeskrivelser, ikke detaljbeskrivelser
- Følger ikke VA-norm
- Ikke mengde-/kapasitetsmålinger (klima/nedbør)
- Ikke vurdering dybde-/grunnforhold
- Ikke tilstandskartlegging ved filming/scanning
- Ikke modellering
- Materialvalg undervurderes
- Problemer skyves over på entreprenør

Overløpsanlegg avløp

Anbudsprosessen (1)

- Hvis heldig -> detaljbeskrivelse men...
- Kan ikke spesifisere produkt
- «betyr at PRO må ha høy kompetanse for at riktig produkt velges»
- Byggetid teller mer og mer – riktig?

Anbudsprosessen (2)

- Referanseprosjekt – sjekkes dette?
- Skal alt konkurranseutsettes? Bare prisbærende poster? Skal BH sette andre krav ?
- Hvilke incitament utløser god kvalitet

Anleggsfasen (1)

- PRO fraværende, velges bort
- BL ofte en bygg-BL, kunnskap anlegg/VA?
- PBL og egenkontroll, det verste eiere av VA-anlegg er utsatt for
- Fremdrift prioriteres foran gode løsninger
- Kompromiss m/fysiske forhold (fall), økt drift – redusert levetid

Anleggsfasen (2)

- Kontroll mottak mot godkjente prod.tegninger?
- FDV leveres ikke inn, hva er bygd?
- BH verdsetter ikke dette, bestiller ikke AS-built. Bør ikke konkurransen utsettes
- Overtagelse – vet vi hva som overtas?
- Filming? Trykkprøving?

Alt er jo nedgravd!

Anleggsfasen (3)

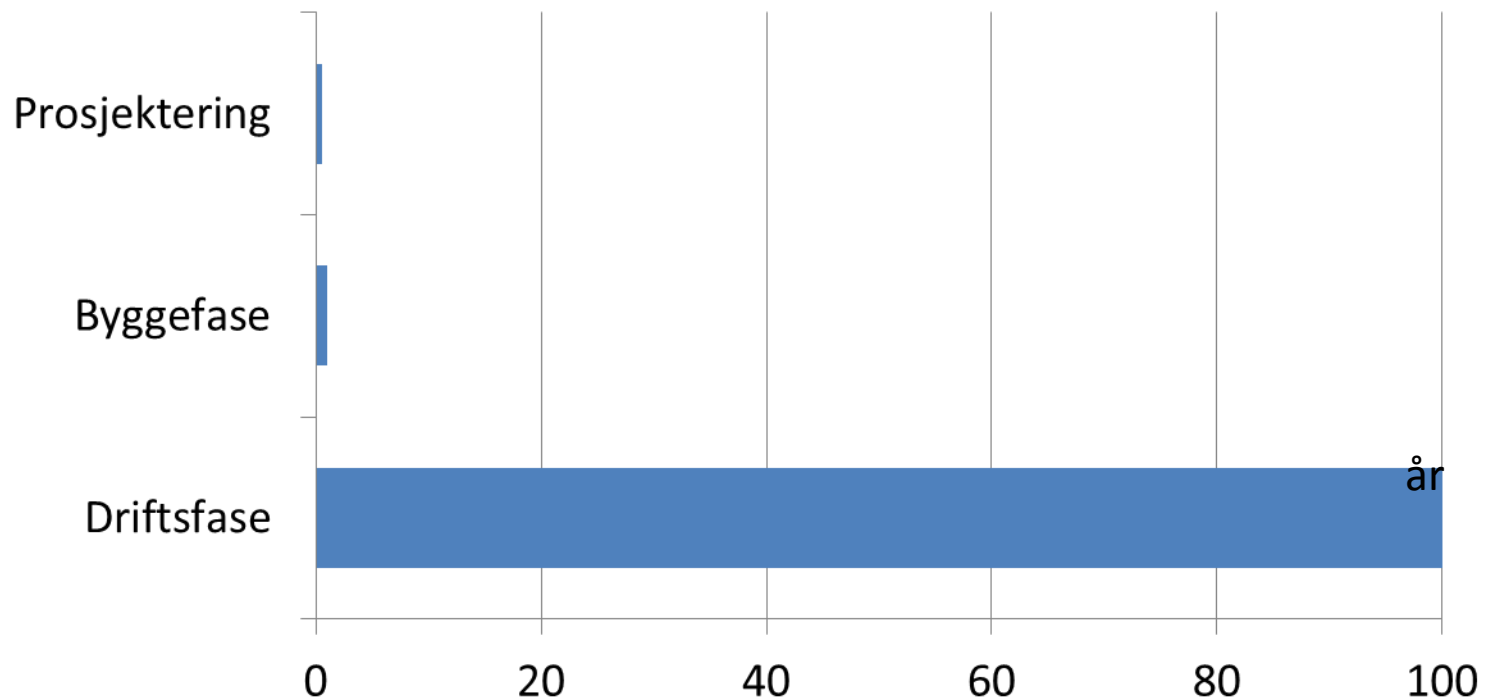
Og hvem bestemmer egentlig materialkvaliteten i praksis?

Grossisten!

Hva glemmer vi – driftsfasen!

- Dårlig drift kan ødelegge rør/kummer

Eksempel hva som kan påvirke ledninger?

Betongledninger (anaerob korrosjon)	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke spyle/sedimentering/H₂S • Industripåslipp/surt vann • Hammer for påkobling
PVC-ledninger	<ul style="list-style-type: none"> • Dårlig drift bioozonanlegg • Høy temperatur
Duktile rør	<ul style="list-style-type: none"> • Surt vann (lav pH) • Feil korrosjonsbeskyttelse • Ukritisk pigging (pluggkjøring)
Kummer	<ul style="list-style-type: none"> • Teleutsatt, løfter pakninger av • Tett drenering VK, frostsprenging armatur/ledninger

De 5 første bud

- 1. Avklare rammer for fremtidig situasjon**
- 2. Krev kompetanse + kvalitet fra PRO**
- 3. Gjør feltarbeid og dok. nå-situasjon**
- 4. Prosj. robuste løsninger. Billige løsninger har kortere levetid og er dyre i drift**
- 5. Spill PRO + Entr. «God», få eierskap i utførelse**

De 5 siste bud

- 6. Sikre kvalitet i endelige (reelle) leveranser**
- 7. Mottakskontroll og sluttkontroll (FDV)**
- 8. Bruk rådgiver i byggefasen**
- 9. Sett krav til påkoblinger/eksterne aktører**
- 10. Drift må tilrettelegges + planlegges + gis ressurser**

Ei rein vannlinje

- fra fjell til fjord

